

koncentrált zsidókat öt transzporttal szállították el június 12. és 15. között. Néhány transzportot Diósgyőrben vagoníroztak be.⁶¹

Salgótarján. A helyi gettóba összegyűjtött 2240 zsidó nemcsak a városból került ki, hanem számos Nógrád megyei községből is, például Cered, Etes, Somoskőújfalu és Zagyvapálfalva.⁶² Ide kerültek Kisterenye, Rimaszécs és Rimaszombat zsidói is.⁶³ A gettó lakosságát a helyi bánya-vállalat istállóiban helyezték el. A zsidók összeszedése és vallatása 50 csendőr feladata volt, akiket más körzetből hoztak ide. Különösen brutális módon hajtották végre feladatukat. Az ezzel kapcsolatos részleteket a hitközség tagjai rögzítették, így egy beszámolóban fennmaradtak, melyet június 7-i keltezéssel küldtek meg a Központi Zsidó Tanácsnak.⁶⁴ A Salgótarjánban összegyűjtött zsidókat június 13-án deportálták.⁶⁵

A Zsidó Tanács reagálása

A III. zónában összpontosított zsidók deportálása az ütemterv szerint, június 11-én kezdődött. Június 12-én délig hat szerelvény 16 238 zsidóval már elhagyta a körzetet Auschwitz felé. Az akciót június 16-ra fejezték be; 51 829 zsidót deportáltak 23 vonattal.⁶⁶

A III. zónából érkező riasztó hírek józanítólag hatottak a Központi Zsidó Tanács vezetőire. A Tanács legtöbb tagja az április végi kistarcsai és topolyai deportálásokat még megmagyarázta magának, mert „csak” a 16 és 50 év közötti munkaképes zsidókat érintették. Hajlottak rá, mint annyi más zsidó, hogy „megértsék”, miért távolították el a zsidókat Kárpátalja és Észak-Erdély „hadműveleti övezeteiből”; a zsidók gettósítása és deportálása a tulajdonképpeni Magyarországról azonban ráébredtette őket a zsidótlanító szakértők valós szándékaira. A Központi Zsidó Tanács vezető tagjai azonban még ebben a késői időpontban is féltek bármilyen, „törvénytelen” lépést tenni a megmaradt zsidók védelmére, nehogy kockáztassák a győzelem esélyét az idővel való versenyfutásban. Ez a félelem és benuhátság még egy olyan röpcédula terjesztését is megakadályozta, mely tájékoztatta volna a magyar keresztény társadalmat a deportálásokról és Auschwitz realitásáról. Továbbra is azokhoz a módszerekhez folyamodtak, melyeket sikerrel alkalmaztak viszonylag normális körülmények között: panaszleveleket és kérvényeket küldözgettek Horthynak vagy vezető kormánytisztviselőknél.

Amikor a deportálásokról Északkelet-Magyarországon és Észak-Erdélyben befejeződtek, a Zsidó Tanács úgy döntött, hogy követi néhány vállalat, helyi és központi kormányzati szerv, többek közt a honvédelmi minisztérium példáját. Részben emberbaráti megfontolásokról, részben saját érdekeiktől és munkaerő-szükségeiktől vezetve, több kormányhi-